



TEDENSKI NOVIČNIK

Informacije s področja covid-19

Datum: 26. 1. 2023

Tedenski novičnik zajema zadnja ključna sporočila in novosti na področju covid-19: informacije s strani pristojnih evropskih institucij, epidemiološke situacije v Sloveniji, napovedi podatkov o gibanju okužb s SARS-CoV-2 in ključna sporočila Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2.

Novičnik služi kot izhodiščno orodje za jasno in konsistentno komuniciranje aktualnih informacij na področju covid-19.

1. EVROPSKI CENTER ZA PREPREČEVANJE IN OBVLADOVANJE BOLEZNI (ECDC)

Poročilo pregleda držav: 2. teden

Do konca 2. tedna 2023 (teden, ki se je končal 15. januarja) opažamo stalno izboljšanje epidemioloških razmer v EU/EGP. Po znatnem povečanju tako v splošni populaciji kot v ustanovah za dolgotrajno oskrbo, opaženem decembra lani, skupne stopnje prijavljenih primerov (vseh starosti in med tistimi, starimi 65 let in več), sprejemov v bolnišnice in enote intenzivne nege ter smrti v zadnjih tednih padajo. V primerjavi s prejšnjim tednom so bili naraščajoči trendi primerov covid-19 opaženi v štirih od 27 držav. Pri tem moramo upoštevati, da lahko na kakovost podatkov in točnost poročil še vplivajo prazniki ob koncu leta.

2. EPIDEMIOLOŠKA SITUACIJA

Število potrjenih primerov pada že pet tednov. V prejšnjem tednu smo zabeležili približno 2.000 potrjenih primerov, kar je več kot 1.300 manj kot pred dvema tednoma (primerjalno med tedni imamo približno za 40 % upad števila okuženih). Aktualne podatke o okužbah s SARS-CoV-2 (covid-19) v Sloveniji lahko dnevno spremljate na [naslednji povezavi](#).

Zmanjšuje se tudi število obravnav v bolnišnicah (od vrha 19. 12. 2022, ko smo imeli 354 obravnav, imamo 23. 1. 2023 še 144 obravnav). Tudi število obravnav na intenzivnih oddelkih je padlo pod 20. Število smrti se je v tem obdobju nekoliko povečalo, kar je pričakovano.

V Sloveniji je bilo na dan 26. januarja 2023 z enim odmerkom cepljenih 71 % polnoletnih oseb. Z vsemi odmerki osnovne sheme je bilo cepljenih 68 %, z enim pozitivnim odmerkom 38 % in z dvema pozitivnima odmerkoma 5 % polnoletnih oseb ([več na povezavi](#)). Za primerjavo: v državah EU/EGP je en odmerek prejelo 84,8 % starejših od 18 let, z vsemi odmerki osnovne sheme je bilo cepljenih 82,4 %, en pozitiven odmerek je prejelo 65,4 %, dva pozitivna odmerka pa 16,5 % starejših od 18 let ([vir](#)).

V Sloveniji je bilo na dan 26. januarja 2023 z enim odmerkom cepljenih 82 % starejših od 60 let, z vsemi odmerki osnovne sheme 81 % starejših od 60 let, z enim pozitivnim odmerkom 60 % in z dvema pozitivnima odmerkoma 11 % starejših od 60 let. Za primerjavo: v državah EU/EGP je en odmerek prejelo 92,5 % starejših od 60 let, z vsemi odmerki osnovne sheme je bilo cepljenih 91,1 %, en pozitiven odmerek je prejelo 84,8 %, dva pozitivna odmerka pa 34,4 % starejših od 60 let ([vir](#)).

3. EPIDEMIOLOŠKO MODELIRANJE: ZADNJE PROJEKCIJE

Efektivno reprodukcijsko število je že od sredine decembra pod 1.0 (trenutno se giba nekje okoli 0.7), kar pomeni, da smo v stanju padanja epidemije. Med državami, s katerimi se primerjamo, trenutno poroča največje število okužb Avstrija. V vseh državah je trend upadanja števila okužb, vendar pa se je v Avstriji ta trend zaustavil. Podobno je tudi z bolnišničnimi obravnavami, kjer so povsod zaznani trendi padanja.

Jesensko-zimski val epidemije se je končal z vrhom, doseženim sredi decembra 2022, trenutno smo že peti teden v upadanju. V simulacijah v nadaljevanju upoštevamo scenarij novega vala, katerega vrh pričakujemo konec februarja 2023. Tako lahko predvidevamo še en zimski val. Po trenutnih projekcijah novi val ne bi smel presežati običajnih valov, značilnih za omikron različico. To pomeni največ do 2.000 potrjenih okužb v 7-dnevnem povprečju na dan, število bolnišničnih obravnav ne bi smelo preseči 400 obravnav, na intenzivnih oddelkih pa do 60 obravnav.

Vse te ocene so narejene s predpostavko trenutnih različic virusa na podlagi razmerij, kot jih trenutno ocenjujemo za te različice. V primeru drugačne situacije se lahko projekcije zelo spremenijo.

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje smo pripravili tudi **interaktivni prikaz podatkov o epidemiološki statistiki, modeliranju in napovedih v povezavi s covidom-19**, ki je na voljo na [naslednji povezavi](#).

4. PRESEŽNA UMRJIVOST V SLOVENIJI PO METODOLOGIJI EUROMOMO

V sklopu mreže EuroMOMO (angl. European mortality monitoring) smo vzpostavili tedensko spremljanje splošne umrljivosti, v katerega so vključeni vsi umrli ne glede na vzrok smrti. Pri tem ocenjujemo odstopanja opazovane umrljivosti od pričakovane umrljivosti, modelirane na podatkih o splošni umrljivosti v letih 2015–2019. Odstopanja umrljivosti so ovrednotena z oceno presežnega števila umrlih in s t.i. z-vrednostjo v opazovanem tednu. Z-vrednost izraža, za koliko standardnih odklonov število umrlih v opazovanem tednu odstopa od pričakovane ravni (presežek umrljivosti). Model upošteva časovne zamike med datumom smrti in datumom registracije smrti ter napove število smrti v zadnjih 5 opazovanih tednih, čeprav vse še niso bile registrirane.

Teden analize: 3

V 1. tednu leta 2022 v Sloveniji beležimo z-vrednost -0,14 oziroma normalno variabilnost umrljivosti (upad v primerjavi s predhodnim tednom, vendar je točen podatek o z-vrednosti zaradi

zakasnitev pri registraciji smrti lahko nezanesljiv). Število vseh umrlih v 1. tednu je bilo za 1 % manjše od pričakovanega števila vseh umrlih. Presežne umrljivosti, opredeljene kot z-vrednost 2 ali več, trenutno za omenjeni teden ne beležimo v nobeni starostni skupini.

Več informacij najdete [na tej povezavi](#).

5. POSVETOVALNA SKUPINA ZA CEPLJENJE

V Sloveniji je trenutno dostopnih enajst cepiv proti covidu-19.

Prilagojena cepiva na omikron so zaenkrat registrirana za **poživitveni odmerek**.

Ne glede na odobreno uporabo cepiv, se glede na zaključke EMA (EFT) lahko prilagojena cepiva uporabijo tudi za osnovno cepljenje (<https://www.ema.europa.eu/en/news/etf-concludes-bivalent-original-omicron-ba4-5-mrna-vaccines-may-be-used-primary-vaccination>).

V skladu z nacionalnimi priporočili je, zaradi boljše učinkovitosti in manj resnih zapletov pri mRNA cepivih v primerjavi z vektorskim cepivom Jcovden, **priporočljiva uporaba mRNA cepiv**. Pri osebah, ki še niso pričele s cepljenjem, je enako priporočljiva uporaba proteinskega rekombinantnega cepiva Nuvaxovid (možna uporaba tudi za osebe, ki so prej že prejele drugo cepivo).

Vektorsko cepivo Jcovden se lahko uporabi le na izrecno željo osebe, ki se cepi; ob tem je treba osebo opozoriti na možnost neželenih učinkov povezanih z vektorskimi cepivi.

Posodobljena **priporočila in navodila za cepljenje proti covidu-19** so na voljo na <https://www.nijz.si/sl/cepljenje-proti-covid-19-za-strokovno-javnost> oziroma [na tej povezavi](#). Priporočila za cepljenje in odobrena uporaba cepiv proti covidu-19 so na voljo tudi v obliki [tabelaričnega prikaza](#).

Pri cepljenju je ključnega pomena predvsem naše zaupanje v varnost in učinkovitost cepiv, ki temelji na jasni in objektivni obveščenosti. Zato so najpogostejša vprašanja in odgovore glede cepiv in cepljenja proti covidu-19 zbrana na [naslednji povezavi](#).

Poteka tudi cepljenje proti gripi v sezoni 2022/23. Cepljenje proti gripi in cepljenje proti covidu-19 se lahko opravi sočasno ali s kakršnimkoli presledkom. Več informacij o cepljenju proti gripi je na voljo na [naslednji povezavi](#).

6. POSVETOVALNA SKUPINA ZA SPREMLJANJE GIBANJA VIRUSA SARS-COV-2

Na 18. seji Posvetovalne skupine za spremljanje gibanja virusa SARS-CoV-2 dne 24. 1. 2023 je bila predstavljena aktualna epidemiološka situacija v Sloveniji in svetu ter pričakovani scenariji v sklopu modeliranja. Posvetovalna skupina je razpravljala o predlogih in usmeritvah za dolgoročno vzdržnost pripravljenosti in odzivanja na okužbe z virusom SARS-CoV-2 v Sloveniji.

Preventivna priporočila

Pomembno je upoštevanje vseh dobro poznanih preventivnih priporočil:

- vzdrževanje medosebne razdalje,
- pravilno umivanje rok,

- razkuževanje rok,
- izogibanje dotikanju obraza (oči, nosu in ust),
- higiena kihanja in kašlja ter
- redno in učinkovito prezračevanje zaprtih prostorov.

Nošenje mask

Nošenje zaščitnih mask je eden izmed enostavnih ukrepov za preprečevanje širjenja virusa SARS-CoV-2 in drugih okužb dihal. Osebo, ki nosi masko, le-ta zaščiti pred okužbo in prepreči nadaljnje širjenje virusa.

O pozitivnem vplivu nošenja mask na zmanjševanje dnevnega števila ugotovljenih okužb s SARS-CoV-2 so že na voljo številne strokovne objave, raziskave pa so bile izvedene v različnih okoljih (družinsko okolje, letalski promet, nacionalna raven). Pozitiven vpliv obveznega nošenja zaščitnih mask v splošni populaciji in manjšanje števila novih okužb za 15 do 47 % kažejo tudi raziskave, izvedene na nacionalni ravni ([vir](#)). Z nošenjem maske tako prispevamo k obvladovanju širjenja okužbe s SARS-CoV-2.

Masko je pomembno pravilno namestiti in odstraniti ter upoštevati načelo nedotikanja maske med njenim nošenjem, tesnjenje in čas nošenja maske. Pravilna namestitev/odstranitev maske je prikazana na [naslednji povezavi](#).

Priporočila za potnike, ki potujejo na Kitajsko ali se s Kitajske vračajo

Potovanje v katerokoli državo z visoko stopnjo prenosa respiratornih virusov, posebej virusa SARS-CoV-2, povečuje tveganje za okužbo, poleg tega pa je ponekod lahko otežen dostop do zdravstvenih storitev. Število primerov covid-19 na Kitajskem je trenutno zelo visoko. Kljub temu, da Slovenija nima direktnih letalskih povezav na Kitajsko, pri potnikih, ki potujejo na Kitajsko ali se s Kitajske vračajo, spodbujamo upoštevanje [sledenih priporočil](#).

Če pri vas potrdijo okužbo s SARS-CoV-2, upoštevajte navodila na [naslednji povezavi](#).

Če ste bili v stiku z okuženim s SARS-CoV-2, upoštevajte navodila na [naslednji povezavi](#).

Prav tako še naprej spodbujamo upoštevanje splošnih priporočil za zaščito zdravja, ki jih najdete na [naslednji povezavi](#).



KLJUČNA SPOROČILA:

- Nošenje **zaščitnih mask** je eden izmed enostavnih ukrepov za preprečevanje širjenja virusa SARS-CoV-2. Osebo, ki nosi masko, le-ta zaščiti pred okužbo in prepreči nadaljnje širjenje virusa. Nošenje mask se priporoča v vseh zaprtih javnih prostorih.
- Eden od pomembnih higienskih ukrepov za preprečevanje širjenja virusa SARS-CoV-2 je **redno in učinkovito prezračevanje prostorov**.
- Potovanje v katerokoli državo z visoko stopnjo prenosa respiratornih virusov, posebej virusa SARS-CoV-2, povečuje tveganje za okužbo, poleg tega pa je ponekod lahko otežen dostop do zdravstvenih storitev. Število primerov covid-19 na Kitajskem je trenutno zelo visoko. Kljub temu, da Slovenija nima direktnih letalskih povezav na Kitajsko, pri **potnikih, ki potujejo na Kitajsko ali se s Kitajske vračajo**, spodbujamo **upoštevanje priporočil**, objavljenih na [naslednji povezavi](#).
- Zaradi trenutnega poznavanja značilnosti različice virusa XBB.1.5 in ravni imunosti slovenskega prebivalstva za zdaj dodatni ukrepi naj ne bi bili potrebni, pri čemer cepljenje proti covidu-19 ostaja ključni ukrep za preprečevanje težjega poteka bolezni.
- Cepljenje s poživitvenim odmerkom je priporočeno predvsem **skupinam z večjim tveganjem za hujši potek bolezni**.
- Pri ogroženih skupinah priporočamo tudi **»sezonski poživitveni odmerek«** s posodobljenim cepivom, če je od zadnjega cepljenja minilo vsaj 3 mesece. Tudi ostale osebe, pri katerih je že minilo vsaj 3 mesece od zadnjega cepljenja ali prebolelega covid-19, lahko prejmejo sezonski poživitveni odmerek.
- Poteka tudi **cepljenje proti gripi** v sezoni 2022/23. Cepljenje proti gripi in cepljenje proti covidu-19 se lahko opravi sočasno ali s kakršnimkoli presledkom.